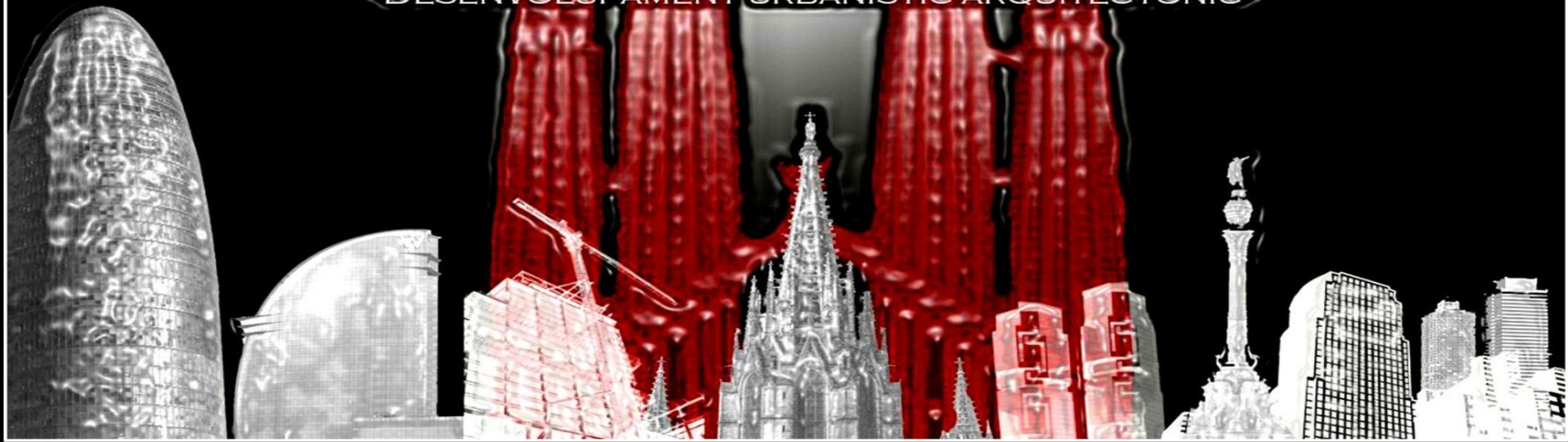

BARCELONA

DESENVOLUPAMENT URBANÍSTIC ARQUITECTÒNIC

Autor: Cristian Castela González

Curs: B2º

Tutora: Chus Sánchez

ÍNDEX

Introducció.....	1
LA CIUTAT VELLA	
Introducció.....	3
Composició i Ordenació Urbanística del Districte.....	4
El Casc Històric i el seu desenvolupament.....	6
LA CATEDRAL DE BARCELONA	
Introducció del Temple.....	10
Estructura, Exterior i Interior.....	10
Actualitat i Futur del Temple: La seva Restauració.....	14
La línia d'actuació actual: Cimbori i Torres Octogonals.....	16
LA NOVA BARCELONA	
Introducció.....	17

Història i Síntesi del Desenvolupament Urbanístic de la “Nova Barcelona”.....	18
El Pla Cerdà i el creixement urbanístic de la ciutat al s. XIX-XX.....	18
L’Urbanisme Desarrollista: La Ciutat Marginal.....	21
La Barcelona Cosmopolita: El s. XXI.....	22
El 22@: Districte de la Innovació.....	23
El Nus de la Sagrera.....	25
LA SAGRADA FAMÍLIA	
Introducció.....	27
El Somni del Geni: L’exterior del Temple.....	28
L’Arbreda Divina: L’interior de la Basílica.....	30
La Història constructiva del temple: 1882-2010.....	32
La Construcció d’un Somni: Les Obres a l’actualitat (2010-2012).....	34
Conclusió.....	38
Bibliografia.....	39
Annex 1: Les Maquetes i el Temple.....	40
Annex 2: La Sagrada Família Terminada.....	44

Introducció

<<Sólo con una ardiente paciencia conquistaremos la espléndida ciudad que dará luz, justicia y dignidad a todos los hombres. Así la poesía no habrá cantado en vano.>>

Pablo Neruda

Com els versos del poeta xilè, l'Urbanisme pretén construir la utopia ciutadana, la població ideal, la ciutat compacta on els seus habitants visquin en pau i siguin feliços.

Tota ciència té el seu ens i l'Urbanisme no pot ser menys: la ciutat, la urbs, i en el nostre cas: Barcelona, ciutat mil·lenària, ciutat històrica i moderna alhora, perfecte exemple de la bella raça de les 'polis' espanyoles.

Aquest treball aposta per la descripció i l'anàlisi urbanístic de la capital de Catalunya, fent una distinció entre el seu Casc Històric i la ciutat d'extramurs, explicant els perquès del seu creixement i la seva fesomia, i fent al mateix temps un petit recorregut històric pel desenvolupament de la ciutat, en matèria sempre d'Urbanisme.

A més i com tot bon aficionat al Urbanisme, tractaré la principal arquitectura de la ciutat, la seva història i el seu futur més immediat a través de dos grans edificis, dues grans icones de la ciutat, un erigit en el seu cor i un altre a la part "més moderna". Aquests són la Catedral i la Sagrada Família, dos dels més bells exemples de l'arquitectura que tenim a la ciutat comtal i en les seves rodalies.

He de dir, i ara em dirigeixo personalment a tu, lector, que aquest treball és una reflexió personal, íntima i que ratlla el poètic en alguna de les explicacions donades. Fruit d'un coneixement anterior al que és la recerca per resoldre els interrogants que el treball planteja. Resulta única i absolutament per mi i el meu coneixement, excepte en els casos en què s'especifiquin cites directes

d'altres autors, tractades sempre en cursiva i entre cometes.

Aquests aspectes els notaràs a les suaus opinions que afegeixo en la majoria de les explicacions, no totes elles especificades, ja que no ho requereixen.

S'ha de dir també que, com en tot treball, hi ha una recerca en llibres, revistes, webs, etcètera. Que no transcendeixen en el que s'ha explicat i que aporten poc més que dates, quantitats, i algun terme tècnic per completar la informació.

A la part d'Urbanisme, aquesta recerca del que ja s'ha dit, recau en les actuacions urbanístiques actuals al districte: com la del Raval a Ciutat Vella, o les del 22@ i la Sagrera a Ciutat Nova.

Respecte als dos edificis analitzats, he volgut proporcionar una visió íntima sobre la impressió que em causen (cosa que veuràs molt desenvolupada en les descripcions), quedant les dates de construcció i els detalls arquitectònics, a la Catedral, i del procés constructiu anterior al investigat per mi, a la Sagrada Família, per a la recerca en diferents fonts. De cada edifici analitzat apporto, i això sí que és la part de recerca en sí, una part sobre l'actualitat i el futur més immediat de l'edifici, comprovat per les trucades fetes i recepcions als diferents òrgans oficials de cada construcció. Sobre la Catedral, de la qual m'ha costat especialment aconseguir la informació, m'he posat en contacte per telèfon amb la Secretaria del Temple, a més d'haver parlat amb els treballadors d'aquest, en una visita individual realitzada el dia 23 desembre 2011.

Sobre la Sagrada Família, la meva construcció preferida, des de sempre he estat fervent seguidor de les obres de la Basílica, sobretot des de fils en fòrums sobre arquitectura actual, alguns ja desapareguts. Per aconseguir aprofundir en l'ara del Temple em vaig posar en contacte amb la Recepció de Visitants, i posteriorment amb l'Arxiu, des del qual la seva Secretària, Laia Vinaixa, em va informar a través d'una xerrada personal i una petita visita general per les entranyes del Temple (La sala de Maquetes, el Museu...) sobre el procés constructiu actual y el seu futur més pròxim.

Ciutat Vella...

LA CIUTAT VELLA :

L'Arrel de Barcelona

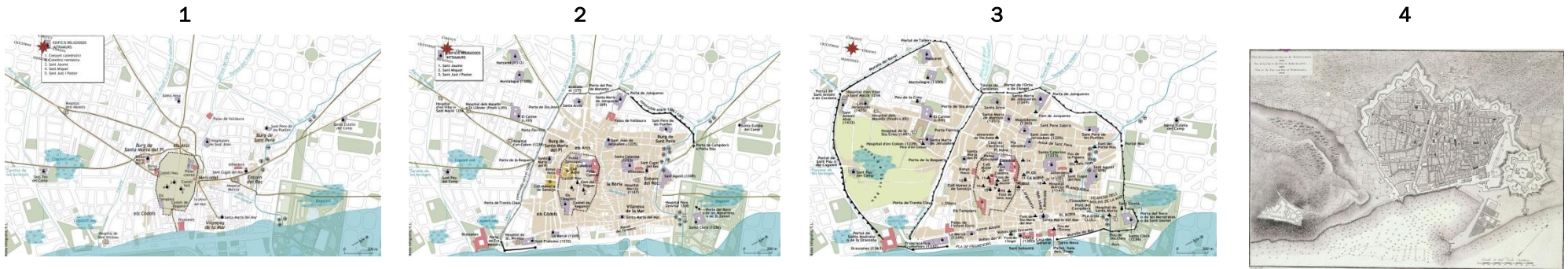
La “Ciutat Vella” és l'ànima i origen de Barcelona. Amb **104.507 habitants** (INE 2010), tenim aquí el primer assentament humà de tota la ciutat. Ja poblat en temps de l'Imperi Romà, ha anat seguint un ritme creixent fins a 1753, any de la construcció del barri més modern del districte: La Barceloneta. Parlar de Ciutat Vella és parlar de la història de Barcelona. La història d'una ciutat que va viure emmurallada fins a l'any 1859 i que avui és el territori que resta encerclat per l'avinguda del Paral·lel, les rondes, el carrer de Pelai, el passeig de Lluís Companys i el parc de la Ciutadella.

La Ciutat Vella està formada per quatre grans barris que n'atresoren molts altres d'històrics, amb forta personalitat i homogeneïtat pròpies. Al sud hi trobem **la Barceloneta**, el barri més jove, creat a mitjan segle XVIII amb l'excusa de real·lotjar els desplaçats de la Ribera per la construcció de la Ciutadella; a ponent, **el Raval**, nascut a partir dels camins rurals extramurs de la ciutat, que va ser el bressol de la Revolució Industrial del segle XIX: al centre, **el Gòtic**, la manifestació urbana més antiga de Barcelona, i a llevant, **Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera**, l'extensió medieval de la ciutat.

Vista Aèria de la Ciutat Vella barcelonesa. Josep Gaspar 1925-1930. Arxiu Fotogràfic de Barcelona.

Composició i Ordenació Urbanística del Districte

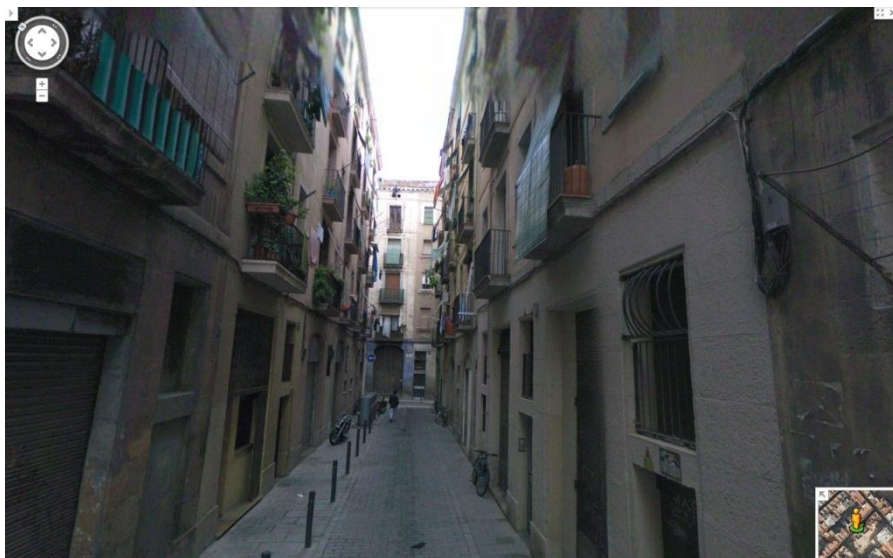
(Evolució Urbanística des del segle X fins a la seva màxima expansió al s. XVIII per: www.degustandobarcelona.com)

La Ciutat Vella, comprèn l'extensió de la ciutat fins a la construcció de l'Eixample, ja al s. XIX. Com a tot Casc Històric no segueix una expansió ordenada, si no que evoluciona i creix en funció de la construcció de habitatges particulars, que van formant carrers tortuosos i més o menys estrets.

El Barri Gòtic, (**imatge 1**), com a arrel primigènia de la ciutat, beu de les construccions i destruccions que l'han deparat els distints pobladors de la ciutat. Es configura per carrers angostos i sinuosos que solen desembocar en una plaça o església.

L'urbanisme al Casc Històric barceloní

A arrel del tancament urbanístic de la ciutat amb el Decret de Nova Planta (1716), tot el casc sofreix una superpoblació molt acusada, que es veu solucionada, jo crec, amb l'augment d'altura (desproporcionada) en les edificacions, cosa que es pot veure més clarament si comparem l'urbanisme en el Casc Històric de Barcelona, amb una altre gran ciutat que no hagi patit un ofegament urbanístic, com per exemple, la ciutat de Sevilla:

C/ de Vistalegre, al Raval (BCN) per: Google Street View

C/ Pedro Miguel, al barri de FERIA (SVQ) per: Google Street View

La capital andalusa, de similar població durant l'edat mitjana, ha conservat el casc històric quasi íntegrament, a més amb una altura dominant de PB+2, més lògica i concordant amb la poca amplitud dels carrers. Això és, en el tema que ens toca, per la possibilitat que ha tingut de poder expandir-se i créixer lliurement. A la ciutat comtal, en canvi, la impossibilitat de poder augmentar de mida va fer que es tingués que créixer cap a dalt, en comptes de horitzontalment. Una cosa que, actualment podem veure també a la ciutat de Cadis.

La Ciutat Vella, ha crescut sense plantejament fins al segle XVIII, any de la construcció de La Barceloneta. L'estructura urbanística del barri és un bon exemple del tipus d'urbanisme de la Il·lustració, amb carrers de traçat rectilini i illes de cases

Mapa aeri de Barcelona on queda ressaltat la Barcelona envers de la Ciutat Vella per: Google Street View

regulars. La tipologia d'habitatge en origen era el d'unifamiliars (PB+1) amb accés a dos carrers per tal que tinguessin una ventilació òptima. L'especulació i el pas del “Desarrollisme” han fet que poc es conservi ja de l'urbanisme primigeni, però podem observar encara la diferència de traçat amb la resta del districte, el que revela la seva planificació inicial.

El Casc Històric i el seu Desenvolupament

Al segle XVIII, La Ciutat Vella, va lliurar-se del seu amuntegament, va canviar i va renovar-se. Cal, per això, ressenyar els grans canvis urbanístics que ha experimentat la totalitat del Casc Històric a partir del Segle de les Llums. Uns canvis que encara perduren i que, com a exemple recent, hem pogut veure no fa molt al cèntric Raval.

Uns dels plans de reforma urbanística, (corresponent al P.E.R.I actual) més gran i, potser uns del més satisfactoris a dia d'avui que va rebre el districte, a nivell tant urbanístic com arquitectònic va ser la Construcció de la Via Laietana. Altres destacables són la construcció del Parc de la Ciutadella, i com a exemple més actual: la construcció de la Rambla del Raval.

La Via Laietana:

Va ser planejada com la “Gran Via barcelonina”, com a centre neuràlgic dels negocis i el comerç a la ciutat. És un tipus de via cèntrica, i comunicativa, de la qual podem veure molts exemples a tot el país, tals com la Gran Vía de Madrid, o la Calle Larios malaguenya. Comunica l'Eixample amb el port travessant tot el Centre Històric.

(Ciutat Vella amb la Via Laietana ja contemplada, retall del Mapa de la Ciudad de Barcelona, Ildefons Cerdà. 1863)

Va ser dissenyada inicialment per Ildefons Cerdà en 1859 com enllaç directe amb el nou barri de l'Eixample, i per a fer-la realitat, es va obrir una esquerra de 80 m. d'amplada i 900 de llargada, comportant l'enderroc de 2199 habitatges, i l'afectació directe de 10000 persones del cor medieval de la ciutat.

Com a efecte positiu, donà a la ciutat una nova perspectiva del Barri Gòtic, a més de la construcció de un clavegueram modern i fins i tot 2 túnels d'anada i tornada per a una hipotètica línia de metro (L4 actual).

Sota la mà d'arquitectes de tan renom com Domènech i Montaner o Puig i Cadafalch, la nova via començà a rodar i portà a Barcelona l'empremta de l'estil arquitectònic de l'escola de Chicago, tant de moda a l'època.

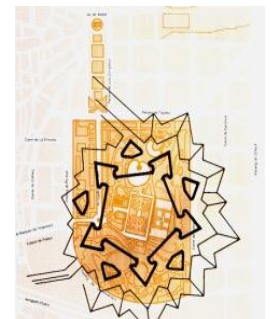
Via Laietana (www.flickr.com)

Edifici representatiu de l'escola de Chicago a la Via (www.flickr.com)

El Parc de la Ciutadella

Amb la construcció de l'Eixample, la ciutat va volar lliure, i deixant enrere les centúries d'amuntegament i oblit, va decidir venjar-se de la seva particular i estrellada presó de pedra: La Ciutadella. On abans el Dimoni la va tancar, Barcelona va engendrar vida. Un apogeu de bellesa on abans només va haver mort i repressió.

Muntatge de l Parc actual amb la Ciutadella històrica (www.bcn.es)

A l'any 1871, Josep Fontserè guanyava el concurs per a un parc i jardins als terrenys de l'antiga Ciutadella Militar. Fontserè, convertiria el parc, al seu cop, en ròtol articulador entre Eixample i Casc Històric.

El parc es avui dia un dels principals de la urbs, i al seu interior s'ubiquen edificis de importància tal com el Parlament Autonòmic. La Cascada i el Llac Artificial de Venus constitueixen, escultòrica i

Panoràmica de la Font de Venus (www.flickr.com)

representativamen

t un dels atractius de la zona. Fontserè, amb la col·laboració de Antoni Gaudí, van construir un llac amb una gran edicle en altura, compost de un cos central i dos laterals de concepció neoclàssica.

La "Quadriga de l'Aurora"
(www.flickr.com)

Iconogràficament es nodreix de les mitologies clàssiques, representant el naixement de la Deessa Venus de la tradicional petxina, amb les Nereides escoltant-la. La dorada

"Quadriga de l'Aurora" corona l'improvisat Temple de l'Amor.

Rambla del Raval:

Entrat el nou segle (any 2000), projectada per Carles Díaz, Xavier Sust, Óscar Tusquets y Lluís Clotet, fou per mitjà del Pla Central del Raval, una de les operacions urbanístiques més rellevants fetes a un espai urbà consolidat des de l'apertura de la Via Laietana. Amb la demolició de 1384 habitatges, es va permetre construir al barri un espai per a l'oci el qual la història mai li permeté.

Render de la Rambla del Raval
(www.geographyfieldwork.com)

Segons el P.E.R.I del Pla Central del Raval: <<El pla obrirà un immens espai públic d'uns 55 metres d'amplada per 300 de llarg al cor del barri, que enllaçarà els carrers Sant Pau i Hospital amb una gran rambla arbrada, acotada per dues rotondes en els seus extrems. Aquesta rambla reordenarà la mobilitat viària del Raval. Comptarà amb dos carrils de circulació i un passeig central, de 32 metres d'amplada, en el qual s'instal·laran terrasses i fires a l'aire lliure>>

Avui, a 10 anys del projecte inicial, podem dir que la Rambla del Raval ha sigut una autèntica revolució tant urbanística com social al barri.

Com hem vist, el casc històric de Barcelona, encara que sent arrel i ànima de la ciutat, canvia, i es renova amb el pas dels anys. Déu sap on el portarà el futur... Però és el nostre deure millorar-lo si cal, però mai agredir-lo, per què, si destruïm la nostra ànima... no condemnem, en realitat, el nostre futur?

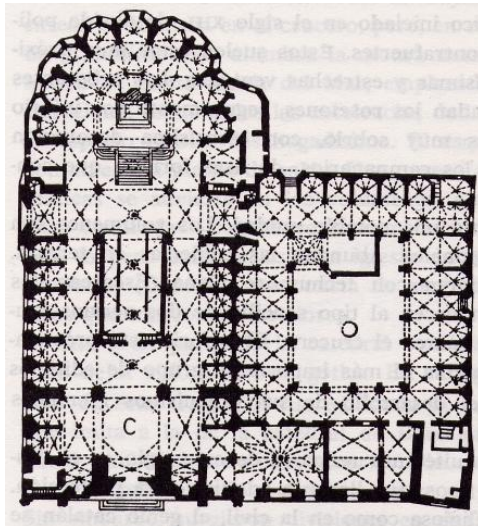

Introducció del Temple:

La Santa Església Catedral de la Santa Creu i Santa Eulàlia és una de les icones de la Barcelona de tots els temps, malgrat haver estat eclipsada durant el darrer segle per la Basílica de la Sagrada Família, és un dels edificis més importants i interessants de la ciutat, tant per la seva importància a nivell arquitectònic, eclesiàstic o per la seva indubtable bellesa.

La Catedral gòtica actual fou construïda entre els segles XIV i XV, iniciant-se al 1298 les obres per a substituir l'anterior romànica. Es podria dir que es s'acaba a mitjans del s. XV amb el claustre, que sense comptar la façana principal, és la part més posterior.

Estructura i Exterior

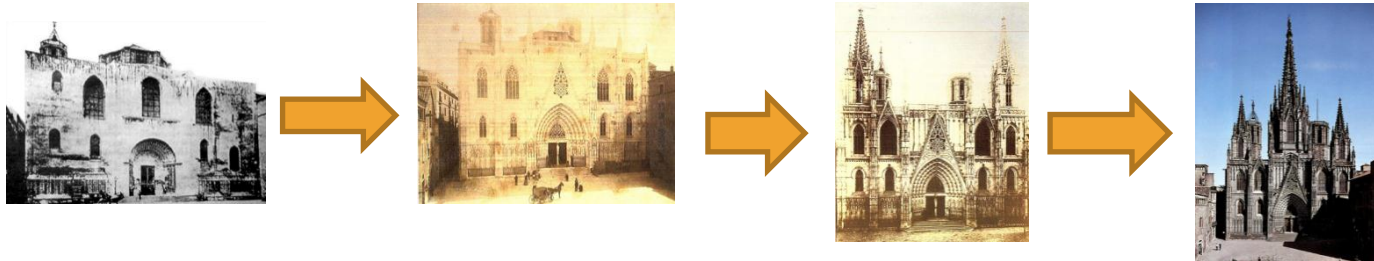

Planta de la Catedral de Barcelona
(peristilo.wordpress.com)

Façana Principal (detall) (www.flickr.com)

El Temple, seguint l'estil gòtic català, està format per tres naus a la mateixa altura unides a la girola i amb capelles radials insertes entre els contraforts. Destaca el cor de la nau central. Com a curiositat les parets de les façanes exteriors no se situen als costats de les naus laterals, sinó que són desplaçades fora deixant els contraforts a l'interior, això augmenta l'amplada aparent de la Catedral, que unit a la utilització de dues voltes de creueria per cobrir els contraforts dóna a l'espectador la impressió de l'existència de set naus en comptes de tres.

(Procés de Construcció de la Façana en imatges www.flickr.com)

La façana principal és la més gran, la més important i la més elaborada de totes les façanes de la Catedral. Durant l'Exposició Universal de 1888, i per no oferir una mala imatge als visitants, el mecenes Manuel Girona i Agraphel va convocar concurs per l'edificació d'aquesta, (ja que havia quedat inconclusa des del segle XV) l'any 1882. Sent adjudicat a Josep Oriol Mestres, seguint l'estil neogòtic, dominant a tot l'edifici i a més, a l'època, en ple esplendor.

Detall del Cimbori
(www.wikipedia.com)

La façana neogòtica, inspirada en les traces originals del s. XV, es va fer dividida en cinc cossos, sent el central més ample al trobar-se la porta. Les torres també són de finals del XIX. L'arc d'entrada està format per arquivoltes presidides per una imatge de Crist i envoltada dels clàssics apòstols i àngels. El cimbori, de August Font i Carreres té una altura de setanta metres i està coronat per una imatge de mida major al natural de Santa Elena¹, màrtir relacionada amb l'advocació de la Catedral.

Façana Principal (www.wikipedia.com)

¹ Santa Elena fou la descobridora de la Santa Vera+Creu a Jerusalem, segons la tradició cristiana.

Interior de la Santa Església Catedral

Travessem la porta del temple metropolità i una vegada dins, l'alt Cimbori ens dóna la benvinguda, atorgant major il·luminació sobre la tribuna de Martí l'Humà, forma d'exaltació del Rei aragonès. Poques passes més endavant, el rerecor

Nau Central (www.flickr.com)

renaixentista i les seves cartel·les aporten a l'espectador més informació sobre el martiri de la Titular del Temple. A l'interior d'aquest hi ha el cor, amb pintures heràldiques i una punxeguda cresteria d'un gòtic molt més flamíger.

A continuació, caminem cap a l'esquerra i passem per la nau lateral sinistra i les seves capelles, una de les poques mostres de barroc de la ciutat. Avancem ja cap a la Girola i el deambulatori, que comença amb capelles de postguerra d'escàs interès artístic, però termina amb mostres tan dignes del barroc català com la Capella de la Mercè.

Cimbori (interior) www.wikipedia.org

Mirem cap a la dreta aquest cop, i ens fixem en la part de l'àbsida que correspondria amb l'altar major que com a la majoria de temples gòtics catalans, no existeix, localitzem en el seu lloc una obra moderna, aquesta, de més vistositat que les seves companyes d'època, que representa amb molt bon veure l'Exaltació de la Santa Creu.

Al voltant de l'altar major, una ampla escalinata ens baixa fins a la Cripta, terminada a l'any 1329. La bovada, aplanada es divideix en dobles arcs que convergeixen a una gran clau que representa la Mare de Déu posant el nimbe a la màrtir. Just a

Triomf de la Santa Creu a l'Altar Major
(www.wikipedia.com)

sota, i darrere de la taula de l'altar, hi ha el sarcòfag amb les relíquies de la Titular, descoberts a Santa Maria del Mar a l'any 877.

A dalt un altre cop, continuem cap a la nau de la dreta, ara a la nostra esquerra i les seves nou capelles laterals, on podríem destacar la gòtica de Sant Damià. De nou als peus del cimbori, virem cap a l'Antiga Sala Capitular, la meua estància preferida de la Catedral. La Sala compta amb una magnífica resolució de planta rectangular amb una gran volta de creueria estrellada, on s'alça el Sepulcre barroc de Sant Oleguer i, més amunt, la devota imatge del Sant Crist de Lepant, del s. XVI, avui sense policromia, porta la imatge panya de puresa brodat, sense dubtes influenciat per el famosíssim crucificat burgalès². Als peus, una imatge moderna de talla completa, amb diadema i atributs d'orfebreria, representa la Soledat de la Verge.

Stabat Mater amb la imatge del Crist de Lepant de la Antiga Capella Capitular

² El Cristo de Burgos és una talla medieval de crucificat, d'hiperrealisme recognoscible, i una fortíssima devoció i reconeixement. És una de les imatges més imitades, tenim, per exemple, còpies en indrets tant llunyans de la ciutat castellana com a la capital andalusa (Hermandad del Cristo de Burgos y Madre de Dios de la Palma). En el nostre cas, el Crist de Lepant, és una imatge amb grandiosa similitud amb la talla castellanolleonesa, que ens fa relacionar-la amb l'àrea d'influència de la burgalesa.

Actualitat i Futur del Temple: la seva Restauració

La Catedral, com a ens viu que és, també envulleix.

Des de començaments del nou mil·lenni, la Catedral ha sigut que ser tapada per els notables desprendiments de pedra de la façana major cap al carrer i la escalinata. Un cas inusual en una obra d'aquestes magnituds tant "jove". I és que, com ja hem explicat, la façana principal de la Catedral és obra del s. XIX-XX, època molt més avançada en tècniques de la construcció i la planificació que la de obres similars com la de las grans Catedrals de la Edat mitjana, o obres "més contemporànies" d'aquesta índole com la Catedral madrilenya de l'Almudena.

Façana a dia 23/12/11, ja quasi totalment restaurada (pròpia)

La Actuació: Causes i Desenvolupament Inicial

La principal causa dels desprendiments de pedra a la Façana i Cimbori és la utilització del ferro com a suport de subjecció entre les pedres que la componen. El ferro, material considerat al s. XX quasi etern, està ara en procés oxidatiu, per la qual durant la dilatació del metall a l'oxidació, el ferro té una manca d'espai, fet que fa que la pedra es trenqui i sigui refusada, precipitant-se del seu lloc.

La Catedral com a edifici d'us públic, i com a exponent del gòtic català i de la història de la ciutat de Barcelona, està inclosa al Catàleg de Patrimoni Històric-Artístic de la ciutat, sent a més declarada Monument Històric-Artístic Nacional al 1929 i Bé d'Interès Cultural. Tots el edificis amb catalogació monumental o històric-artística

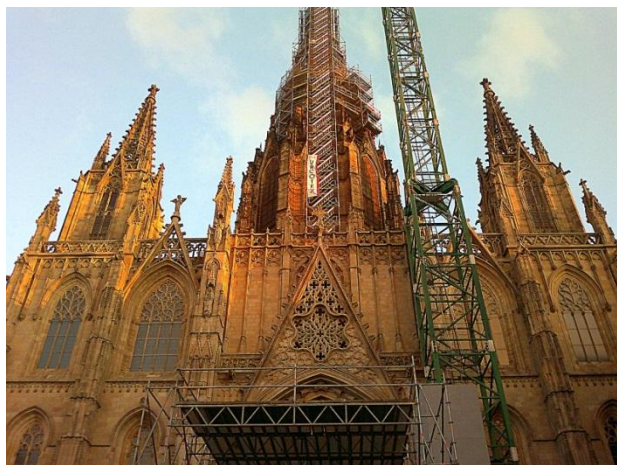

Imatge 1, pinacles de la Façana en Restauració
(José R. Ruiz, 2001)

han de ser intervinguts per personal escollit i acreditat per l'òrgan administratiu en matèria de cultura. En aquest cas foren designats com a arquitectes encarregats de la tasca a Josep Fuses i Comalada y Mercè Zazurca i Codolà juntament amb l'empresa URCOTEX.

El pressupost inicial de Restauració i Conservació del Temple van ascendir des de primer moment al voltant dels 4.000.000 € contemplant només la Façana Major i el Cimbori. Una vegada conclòs l'estudi informatiu sobre la restauració es va contemplar també el reforçament del perímetre del temple catedralici, ascendint el cost al uns 7.000.000-8.000.000 €. Dels que haurà d'aportar el Temple metropolità

uns 2.000.000 €.

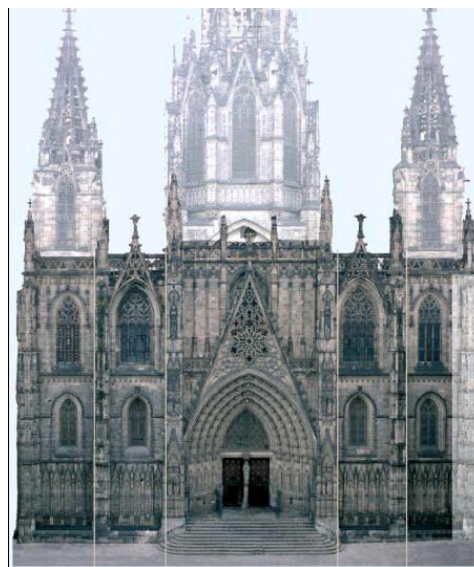
Façana a dia 12/01/2011 (pròpia)

La restauració consistirà en l'extracció de una tercera part de la Façana en la seva totalitat, per tal de

substituir tots els ancoratges de ferro i les pedres destrossades per la dilatació del metall. Un cop retirats tots els elements caduques s'instal·larà un ancoratge compost per acer inoxidable i titani, incorporant més d'aquest últim metall, i es procedirà a substitució de la pedra ennegrida i trencada per nova pedra, de

les mateixes característiques, procedent de Montjuïc. Respecte al tipus de pedra, la cantera d'origen, al turó barceloní, està tancada, però la

Corporació municipal disposava de pedra al Depòsit municipal. Un cop la pedra es va esgotar, es procedí a la compra de pedra de característiques semblants, procedent d'Escòcia.

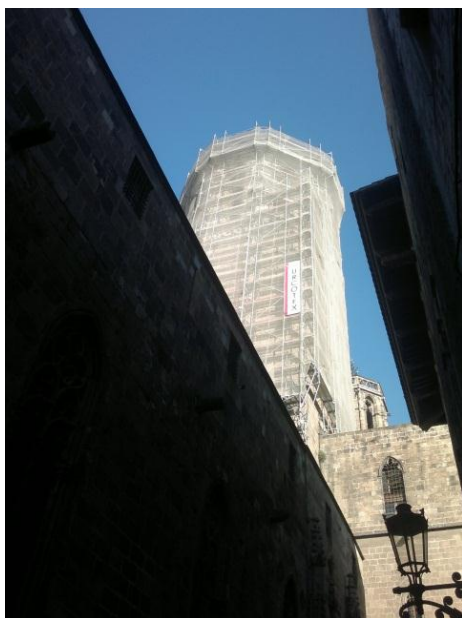

Imatge 2, Cos principal de la Façana (www.catedralbcn.org)

Durant els dos primers anys de restauració es varen restaurar els dos pinacles de la façana (imatge 1) amb un cost de 1.200.000 €, aportats íntegrament per l'Oficina del Paisatge Urbà, y el propi Temple. Un cop finalitzat l'obra als pinacles i les torres laterals, l'àrea de actuació es centrà en el cos principal de la Façana (imatge 2).

La Línia d'Actuació Actual: Cimbori i Torres Octogonals

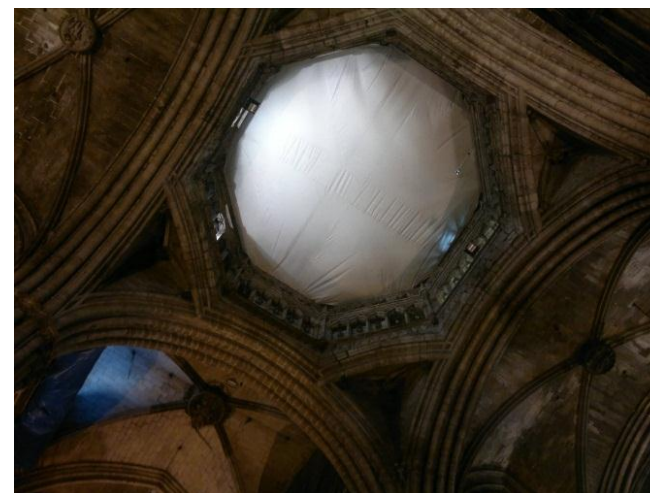
A dia 23 de desembre, la línia de restauració es centra ara (un cop acabada la

Torre Octogonal, a dia 23/12 (pròpia)

restauració del cos principal de la Façana, i ja restaurada la imatge de Santa Elena, que coronava l'agulla) en el Cimbori i les torres

octogonals. El Cimbori, serà restaurat per el procés pedra a pedra, que s'ha portat a terme també en la resta de la Façana, però les torres octogonals, al ser pròpies des de la primera construcció de la Catedral (daten del s. XIV) i al no haver-se construït de la mateixa manera que la Façana principal, és a dir, sense l'aplicació de metalls de subjecció, no calen de restauració pedra a pedra, si no que l'actuació es redueix a la neteja superficial de la pedra (a fi de tornar-li el color original, ennegrit per el temps), i la substitució de la pedra, que amb el pas dels segles, s'hagi pogut despendre's. Com a curiositat tota l'obra disposarà (la part de la façana ja restaurada ja la disposa) d'un sistema d'electrificació per a fi de espantar als coloms i altres animals que niaven a la pedra, i per conseqüència hi defecaven en ella. Els animals ara rebran unes petites descàrregues elèctriques que no els faran mal, però sí al menys els espantaran.

Cimbori a dia 23/12 tapat, a causa de la seva Restauració (pròpia)

LA NOVA BARCELONA

LA NOVA BARCELONA:

La Ciutat alliberada...

La Ciutat alliberada, l'ocell sense gàbia ... la llibertat d'un poble i d'una ciutat oberta al mar i la muntanya. Així neix la nova Barcelona, una ciutat moderna i cosmopolita a l'avantguarda d'Europa i del Món. Un nou pol tant demogràfic com cultural, empresarial i de desenvolupament. Una nova ciutat baluard per a la història d'Espanya i del vell món. Amb **1.615.448** habitants (INE 2011), és avui la segona ciutat més poblada d'Espanya, l'onzena d'Europa i un dels centres més importants a tots els nivells del Sud d'Europa.

Podem definir la “Nova Barcelona” com tot el territori urbanitzat dins de l'actual terme municipal, sense comptar el Districte de Ciutat Vella, que com vam analitzar a l'anterior apartat, correspon a tota l'extensió de la ciutat anterior al desenvolupament del Pla Cerdà, allà per el segle XIX. Actualment la ciutat es divideix en nou districtes, sense comptar el Casc Històric: **Sant Martí, Sant Andreu i Nou Barris** per l'est, **Eixample, Gràcia i Guinardó**, al nord, i **Sarrià, Les Corts i Sants**, per l'oest.

Eixample de Barcelona, vista aèria (www.flickr.com)

Història i Síntesi del Desenvolupament Urbanístic de la “Nova Barcelona”

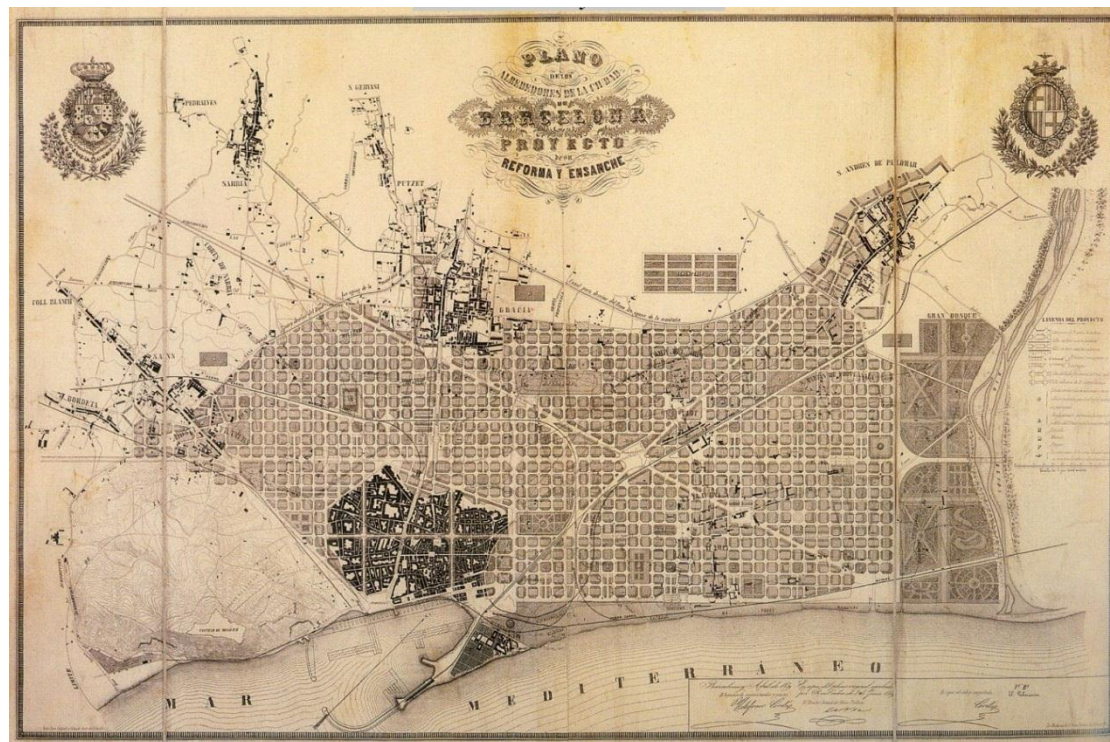
Al segle XVIII-XIX, Barcelona era poc menys que una ciutat oprimida i trista, amuntegada i sense possible expansió. Els problemes de salut, de massificació i de brutícia envoltaven completament la ciutat.

Mentrestant el Consistori i la Diputació intentaven arribar a un acord amb el Govern Central, a fi de poder enderrocar la Ciutadella i poder créixer al voltant. Finalment, i gràcies al ministre Madoz, s'establí l'ordre de Enderroc de les Muralles el dia 9 d'agost de 1854.

El Pla Cerdà i el Creixement Urbanístic de la Ciutat al s. XIX-XX.

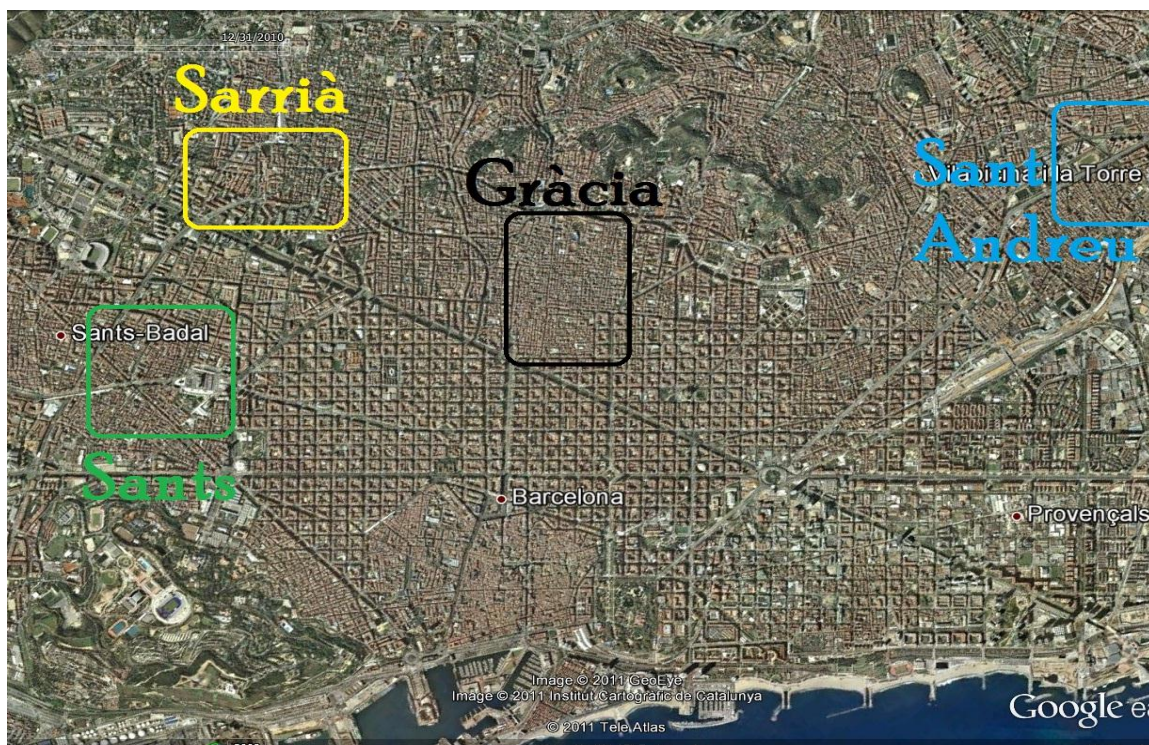
El 1855, el Ministeri de Foment encarregà a Ildefons Cerdà l'aixecament del plànol de la Nova Barcelona,

que uniria les zones entre Barcelona i Gràcia, i des de les Viles de Sants a Sant Andreu. Cerdà promou un model d'urbanisme innovador i racional. El nou model es basava en una gran xarxa de carrers quadriculats (exactament octogonals, amb xamfrans a les cantonades), amb uns grans eixos de comunicació i mobilitat que travessessin tot l'Eixample: la Diagonal, Meridiana i la Gran Via de les Corts Catalanes. Una gran plaça, la de les Glòries, faria de punt de fuga entre totes les Avingudes i ordenaria el tràfic.

“Plano de la Ciudad de Barcelona, Proyecto de Reforma y Ensanche”, Ildefons Cerdà, 1855

No obstant, el perfecte model de Cerdà, no s'ha aplicat al completament, si no que es va anar modificant segons el pressupost

Plànol de Barcelona i les seves principals viles, Google Earth

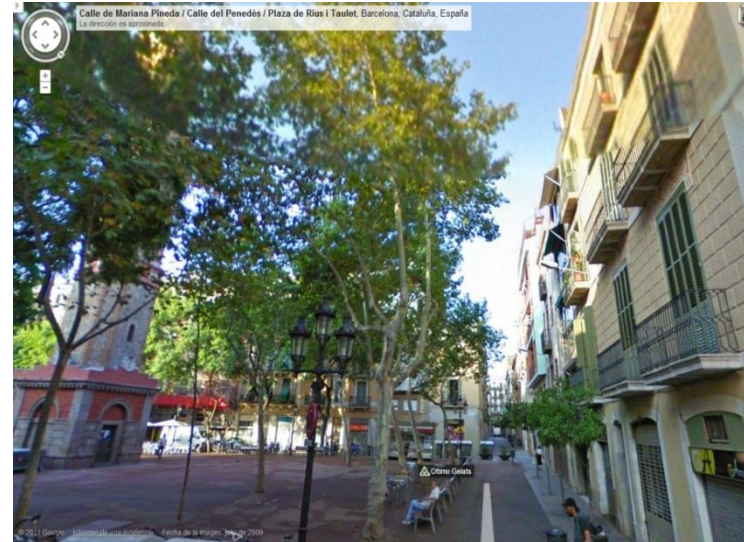
llavors, petites, i sense un sentiment propi molt desenvolupat. D'aquesta manera viles com Gràcia, Sants, Sant Andreu etc. Van passar a gaudir del fet de ser barcelonins. Un cop agregades les viles que conformen avui dia la actual Barcelona, i ja solucionat el problema d'espai municipal, entrem en la unificació del sòl urbanitzable, és a dir, a "ajuntar" els espais buits que hi havia entre els diferents nuclis poblacionals, per poder absorbir la demanda d'habitatge i de sòl urbanitzat procedent dels fluxos migratoris que va portar l'era industrial de la primera meitat del s. XX, (unificació magistralment proporcionada per l'Eixample de Cerdà) d'aquesta manera, Barcelona es va unir per fi a les seves recentment adquirides pedanies.

públic. Així avui podem contemplar aproximadament 3/4 de l'extensió original del Pla Urbanístic.

Fora ja del Pla Cerdà, la Barcelona del nou cents no era suficientment extensa, municipalment parlant, per al nou segle, per a absorbir tota la població que venia emigrada dels diversos indrets de la resta de l'Estat. Així, tal i com es va fer també a Madrid, es va procedir a l'Annexió Municipal. Barcelona com a cap de la província i del seu territori més proper, va decidir annexonar les viles que envoltaven la ciutat comtal. Viles

Avinguda Diagonal

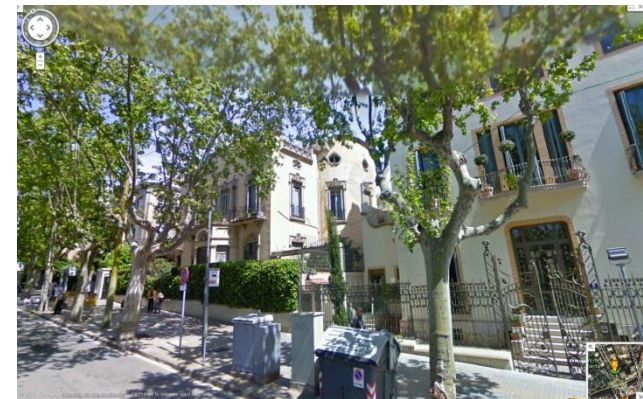

Plaça de Gràcia

Encara avui podem observar perfectament la diferència d'urbanisme entre la quadrícula de Cerdà i les viles absorbides. Com a exemple, anem a analitzar el paisatge que obtenim si passegem per les immediacions de l'Avinguda Diagonal i l'antic nucli de Gràcia: L'Avinguda Diagonal, espaiosa, oberta, pròpia de la gran ciutat que es Barcelona, amb una tipologia de PB+6, en canvi tan sols uns metres amunt la Plaça de la Vila de Gràcia, amb un entorn molt més tancat, amb edificis d'antiguitat considerable (encara que molt reformats), i una tipologia original de PB+3, que amb poca altura entre planta, reforça la impressió de poble.

Un cop finalitzat l'Eixample, va haver un altre signe urbanístic, molt de moda en aquells dies, que va plantejar la societat burgesa: **La Ciutat-Jardí**.

I és que la idea de la societat plural que va idear Cerdà amb el seu Eixample no va agradar a tots els burgesos, d'aquí va néixer la Ciutat-Jardí que, en el cas barceloní, es troba a les faldilles de Collserola. Aquest nou tipus de barri feia realitat la idea d'apropar el "camp" a la ciutat, tan desenvolupada a la resta d'Europa, sense sortir del nucli urbà, cosa a la qual la burgesia era reticent.

Exemple de Ciutat Jardí a Barcelona. Avda. Tibidabo. Google Street View.

Els nuclis de tipus Ciutat-Jardí són concentracions, de baixa densitat, dels grups socials de major renda, compostos de amplis espais enjardinats i zones verdes acompanyades d'habitatges unifamiliars de gran qualitat. En el cas barceloní a més va ser una mostra molt gran d'arquitectura modernista, prova del poder adquisitiu dels propietaris dels habitatges.

L'Urbanisme Desarrollista: La Ciutat Marginal

Fem un salt i arribem a la segona meitat del s. XX, on l'urbanisme i l'arquitectura, a Espanya, cauen en una espiral de retrocés i de

Exemple d' Urbanisme i Arquitectura Desarrollista a Barcelona, Google Street View

d'aquesta "tendència" que varen destrossar també part d'algunes illes de l'Eixample i del Casc Històric.

Són els anomenats: "barris obrers", desenvolupaments sorgits de manera desordenada sense càlcul de densitat ni zones verdes, concebuts per èxode massiu de població procedent del camp. Davant la necessitat d'habitatges i la manca

nul control tant artístic en cas de l'arquitectura com funcional en el cas urbanístic. És un dels pitjors períodes que travessen les ciutats a nivell urbanístic, així com una època de gran destrucció de patrimoni històric-artístic.

La Ciutat Comtal no escapa a les mans del desarrollisme franquista i de transició dels anys 50, 60 i 70, i ens deixa unes mostres "més que dignes" de l'urbanisme d'aleshores en tota l'anomenada perifèria de la ciutat, encara que tals foren els tentacles

Arquitectura Desarrollista a Barcelona. Google Street View

d'espai en alguns casos, es va produir una elevació de l'altura i l'edificabilitat. Va ser tan gran l'arribada de població que es van crear ravalers fins i tot fora del nucli barceloní, el que és avui dia la seva conurbació. Aquests barris destaquen també per els seus grans blocs d'habitatges, de gran alçada, en la majoria dels casos, de dubtós gust i sense equipaments per al ciutadà. A Barcelona, el districte de Nou Barris i el de Poblenou exerceixen la capitalitat d'aquest desenvolupament, encara que com ja he esmentat, podem trobar aquest tipus d'urbanisme a pràcticament tota la ciutat.

La Barcelona Cosmopolita: El segle XXI

El segle XXI començà a Barcelona amb il·lusió, amb bonança econòmica i amb un llegat de gran interès, proporcionat per les diferents Fires de Mostres i esdeveniments internacionals als quals la ciutat va ser amfitriona. Arribem doncs, amb tristesa, al final de la primera dècada del segle amb esperança posada en el progrés, encara que amb una fortíssima crisi econòmica estesa qual paràsit per tot Espanya, un gran pou negre d'on sortir costarà molt, moltíssim treball, esforç, ganes, i sobretot valentia i coratge.

En el tema que estem tractant, Barcelona va projectar grans canvis urbanístics a la ciutat, grans infraestructures, la majoria d'elles, avui paralitzades o cancel·lades. Anem a resumir, doncs, els projectes més rellevants en què Barcelona està ficada, aquells projectes i actuacions que per la seva grandesa o possibilitat real han sabut superar el gran obstacle de la crisi i han pogut tirar endavant:

El 22@: Districte de la Innovació: (2000-20XX)

El 22@ de Barcelona sorgeix l'any 2000 com una iniciativa de l'Ajuntament de Barcelona per transformar 200 hectàrees de sòl

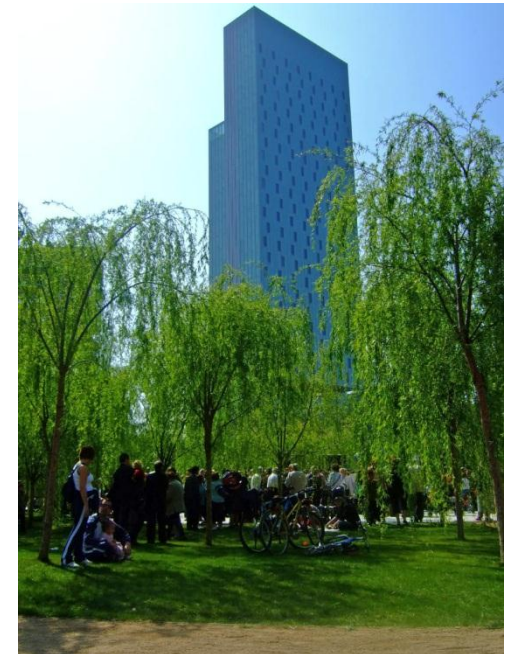
Nova Arquitectura al 22@, www.skyscrapercity.com

industrial del barri de Poblenou en un districte productiu innovador amb espais moderns per a la concentració estratègica d'activitats intensives en coneixement.

En Paraules de l'ajuntament: <<Per assolir aquest objectiu, es crea un nou model de ciutat compacta, on les empreses més innovadores conviuen amb universitats, centres de recerca, de formació i de transferència de tecnologia, així com habitatges, equipaments i zones verdes. D'aquesta manera, es defineix un nou model econòmic basat en el desenvolupament de cinc clústers sectorials:

Media, TIC, Energia, Disseny i Tecnologies Mèdiques i en l'execució de diversos projectes estratègics que faciliten el creixement de les empreses, la creativitat i l'accés de la innovació i la tecnologia>>.

Des del 2001 ja s'han ubicat més de 1500 empreses com Yahoo!, Microsoft etc. Donant lloc a 44600 nous llocs de treball. El projecte 22@Barcelona transforma dues-centes hectàrees de sòl industrial del Poblenou en un districte productiu innovador que ofereix espais moderns per a la concentració estratègica d'activitats intensives en coneixement. Aquesta iniciativa és a la vegada un projecte de renovació urbana i un nou model de ciutat que vol donar resposta als reptes de la societat del coneixement. És el projecte de transformació urbanística més important de la ciutat de Barcelona en els darrers anys i un dels més ambiciosos d'Europa

Nou Urbanisme al 22@. www.skyscrapercity.com

d'aquestes característiques, amb un potencial immobiliari alt i una inversió pública del pla d'infraestructures de 180 milions d'euros.

Imatge actual de l'estat del 22@. www.skyscrapercity.com

Fins al desembre de 2011 s'han construït més de 110.000 m² de sostre d'equipament. A més, també, promou la construcció de 4.000 nous habitatges de protecció, que afavoreixen la diversitat social del Poblenou i permeten garantir la vitalitat de tots els carrers i espais públics al llarg del dia.

Fins al desembre de 2011, 22@Barcelona ja compta amb més de 1.300 habitatges de protecció oficial ja finalitzades, i més de 500 en procés de construcció o amb llicència concedida.

Avui dia és la principal zona empresarial de Barcelona, tenint ja instal·lades més de 1500 empreses, i amb una previsió de treballadors qualificats de 150.000. El projecte 22@Barcelona preveu que un 10% del sòl transformat es destini a equipaments públics (145.000 m²), majoritàriament als denominats equipaments 7@, que acullen activitats de formació, investigació i divulgació de noves tecnologies. Alhora, aquestes dotacions contribueixen a pal·liar el dèficit d'equipaments comunitaris del barri, d'acord amb el Pla d'Equipaments del Poblenou, elaborat conjuntament entre els veïns i l'Ajuntament, que preveu la construcció d'escoles, centres de barri, residències etc.

Nus de La Sagrera

L'estació de la Sagrera serà l'edifici més gran de la ciutat, comparable en dimensions a la nova terminal de l'aeroport del Prat. Està projectada per a un trànsit de viatgers superior als 100 milions d'intercanvis anuals que la convertirà en un intercanviador modal

Zona de actuació. www.bcn.cat

mirador amb vegetació abundant. L'estació de viatgers es complementarà amb sis edificis amb activitat econòmica diversa (oficines, comerços i hotels). Aquest conjunt arquitectònic actuarà de façana de l'estació i la convertirà en un important centre de treball i d'oci.

Segons la Casa Consistorial: *<<L'estació és la punta de l'iceberg de l'actuació de Sant Andreu-la Sagrera. El sistema d'infraestructures, majoritàriament ferroviàries, quedarà cobert per un parc de 40 hectàrees des del Nus de la Trinitat fins el pont de Bac de Roda. D'aquest parc només n'emergirà la coberta de l'estació, formant una elevació que la transformarà en una*

complet d'alta velocitat, rodalies, metro, autobús urbà, interurbà, taxi i vehicle privat.

Estarà connectada directament amb el sistema viari de l'àrea metropolitana mitjançant dues vies soterrades, una per cada sentit de circulació. La nova estació central quedarà semi-coberta per un parc formant una elevació que la transformarà en una plaça

Render de la nova zona que crearà l'actuació. www.bcn.cat

plaça mirador amb vegetació abundant. L'estació de viatgers comptarà amb sis edificis complementaris destinats a oficines, comerços i hotels que seran el referent arquitectònic de l'estació i la convertiran en un centre d'activitat econòmica associada a l'estació molt significatiu. Uns aparcaments amb 2.700 places cobriran les necessitats d'una estació d'aquest nivell. El Pla General Metropolità (PGM), en l'última modificació aprovada definitivament el 19 de maig de 2004, delimita l'àmbit urbanístic de l'estació de la Sagrera i li dóna una edificabilitat associada de 180.000 m², repartits en 150.000 m² per a oficines i comerços i 30.000 m² per a hotels>>>

Mapa dels usos del sòl. www.bcn.cat.

Podem concloure que aquesta actuació és una grandiosa oportunitat d'exposició d'arquitectura i urbanisme sostenible, modern i d'avantguarda. Tancant una de les ferides que el ferrocarril provoca al endinsar-se en la ciutat, i transformant-la en un gran parc lineal acompanyat d'un enorme centre terciari i de negocis. Com a nova porta de Barcelona a passatgers de tota Espanya, espero que

l'arquitectura escollida per al conjunt estigui a l'altura de les circumstàncies, ja que serà el primer que vegi moltíssima gent a l'entrar a la bella ciutat de la Sagrada Família.

Introducció

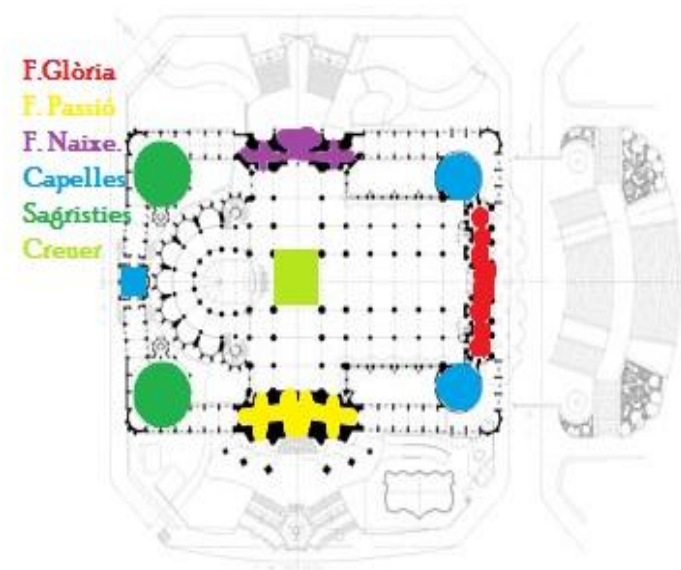
La Basílica Expiatòria de la Sagrada Família és la icona per excel·lència de Barcelona, visible des de tots els punts de la ciutat, admirada i estimada per tots, serà també, en un futur, l'edifici més alt i espectacular de la ciutat. Alçada en ple Eixample, trenca la monotonia quadriculada d'aquest i exerceix avui en dia de pol turístic, no només a nivell local, sinó a nivell estatal i europeu.

Excel·lent resum de Barcelona sencera, neogòtica en el seu naixement, modernista segons avançava i avui en dia, sense estil definit, el crea ella mateixa, bosc de vida i dolor de mort, catedral dels pobres, somni de geni i síntesi d'una ciutat, que es rendeix davant la seva bellesa.

Començament de les obres. Any 1882. www.sagradafamilia.cat

El Temple fou començat en Quaresma de 1882, per l'arquitecte Francisco de Paula del Villar, segons projecte neogòtic, del qual al 1883 fou substituït per l'actual "gaudinià".

El Somni del Geni: l'Exterior del Temple

Gaudí projectà una església de dimensions catedralícies amb de creu llatina. Alça cap al cel catorze torres (d'elles, dotze són

Primer dibuix de la solució final del Temple.

Antoni Gaudí . 1890

campanars), una d'elles al centre del creuer i de gran altura (170 m.), dedicada a Jesucrist. Flanquejant aquesta, quatre torres més de menor alçada simbolitzant els quatre evangelistes i una altra, sorgida de l'absis i, en un principi més alta que les dels Evangelistes, coronada per una gran estrella, que representada per la Mare de Déu. Al voltant del temple, gairebé a manera de muralla, la Basílica és envoltada pel claustre que intersecciona amb tres façanes, una d'elles, la més gran, orientada al sud, una altra a l'est

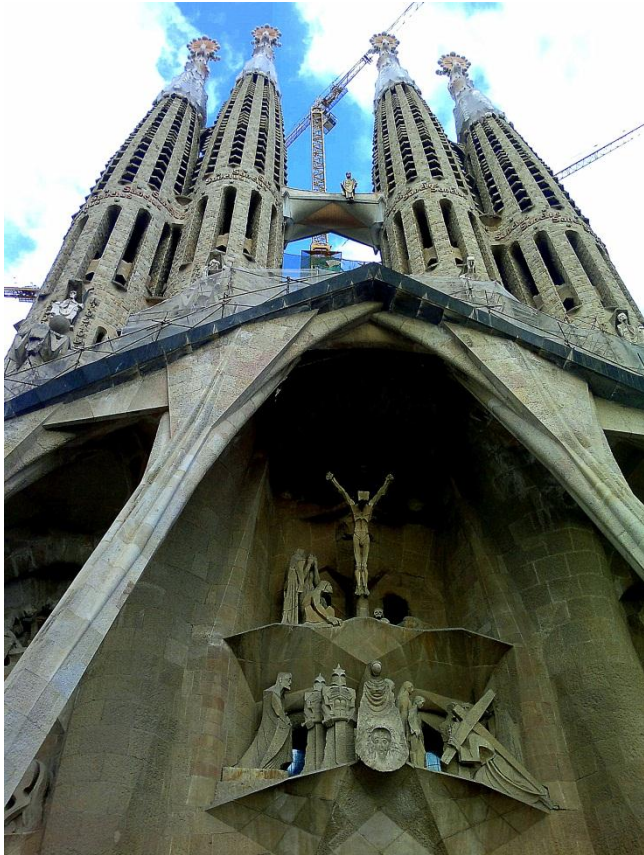

Façana del Naixement. (propia)

i una última a l'oest. Totes elles de característiques similars tot i que cadascuna amb el seu paper simbòlic. La primera façana³ que l'espectador veurà serà la del sud, encara sense construir i que farà de principal. Per a la seva construcció, contemplada i ratificada per la Casa Consistorial en el seu moment, es requereix l'enderroc i el soterrament del sistema viari de l'illa d'habitatges del carrer Mallorca. Aquesta enorme façana, representarà la Glòria de Déu, i tindrà una gran escalinata d'accés.

³ Les façanes tindran totes quatre torres piramidals, dues d'elles més altes, finalitzades en trencadissos que albergaran els campanars.

La segona façana ens ve de l'est, per on surt el sol⁴, i simbolitza el Naixement de Jesús. Ja finalitzada, és l'única que Gaudí va fer en

Façana de la Passió (propia)

vida, i és una mostra clara de la seva saviesa tant teològic-simbòlica com artística. És representada per tres grutes, una més alta amb la Coronació de la Verge, envoltades de flora i fauna. És important el èmfasi que Gaudí posa en aquesta façana a representar la vida amb animals i plantes de tota mena. En les grutes i els espais propers a les tres portes es troben passatges evangèlics referents al Naixement de Crist.

A la tercera i última façana, orientada cap a l'Oest, (per on és posa el sol), segona del procés constructiu i encara no finalitzada, és l'antítesi de la del Naixement ja que representa la Passió, mort i Resurrecció de Jesús. La façana, en paraules textuais de Gaudí: *<<jo voldria que arribés a fer por, que resultés tèntrica >>*. La façana té un gran porxo amb columnes a semblança d'ossos, en què sota, són representades totes les estacions del Via-Crucis, seguint una mena de "essa", que culmina dalt del porxo amb un frontó d'ossos, del qual sobresurt una gran creu portada per àngels (ja realitzada) sortint del Sepulcre buit. Més amunt, en un pont que uneix les dues torres més altes de la façana, sobresurt l'última peça

⁴ Gaudí va localitzar les façanes segons el Sol, construint la del Naixement on surt l'Astre Rei, representant la vinguda de Jesús, la de la Passió, on es pon el Sol, representa la Mort, i on el Sol està en el seu apogeu la de la Glòria.

escultòrica del conjunt: la representació de l'Ascensió amb un gran Crist daurat.

Circumval·lant tot el Temple hi ha el Claustre, que aïlla l'edifici del soroll exterior. A cada intersecció del Claustre amb les façanes es construirà una porta ornamentada amb representacions de les diferents advocacions de la Mare de Déu.

Per últim, Gaudí dissenyà les Sagristies i les Capelles. Estaran les sagristies, dues en total, a la intersecció de l'absis amb el Claustre, i les capelles, tres en total: La de la Assumpció, la preferida de Gaudí, estarà a la part central del Claustre, enmig de l'absis. La de la Penitència i la del Baptisteri estaran en la intersecció del claustre amb la futura façana de la Glòria.

L'Arbreda Divina: l'Interior de la Basílica

L'interior de la basílica és una explosió de color, de lluminositat, entrem des de la Façana de la Passió i observem dues parts ben diferenciades: La que correspon a la nau en la seva entrada per la Façana de la Glòria, que encara que ensostrada, està molt breument esbossada i la de l'absis i creuer, gairebé totalment finalitzada.

Gaudí proposa en el seu projecte una superació de l'estil gòtic, el lliurar-se dels contraforts a través de columnes arbòries, que donen a tot l'interior és aspecte d'un bosc de pedra, accentuat a més per la filtració de llum acolorida que entra a través de les acolorides vidrieres. Passegem per l'absis i les seves columnes a manera d'Altar Major que fuguen en un gran punt de llum natural, amb una representació de Déu Pare, un

Altar Major www.sagradafamilia.cat

Triangle daurat dins del cercle terrestre, que parteixen a més d'un gran baldaquí, a imatge i semblança del de la Catedral mallorquina, que fa al seu cop de corona de un Crucificat, de línies semblants al conjunt escultòric de la Façana del Naixement, i

sense policromia.

Al deambulatori, on anirien les capelles, hi ha petites estades per a la pregària, amb columnes adornades amb àngels i vitralls de

Absis i Creuer. www.sagradafamilia.cat

gran vistositat. Ens apartem de l'absis i ens dirigim cap al creuer, abans de mirar el grandíols espectacle que tenim a sobre, fem un cop d'ull a les façanes interiors de la Passió i del Naixement: ambdues, avui encara només esbossades, presenten grans vitralls en els que en el seu part baixa hi ha amplis espais on són representades els principals personatges de la Sagrada Família: Sant Josep (a la façana interior del Naixement, aquesta per cert d'estètica més neogòtica) i la Mare de Déu (en la de la Passió), envoltades les dues per corts angelicals encara sense fer.

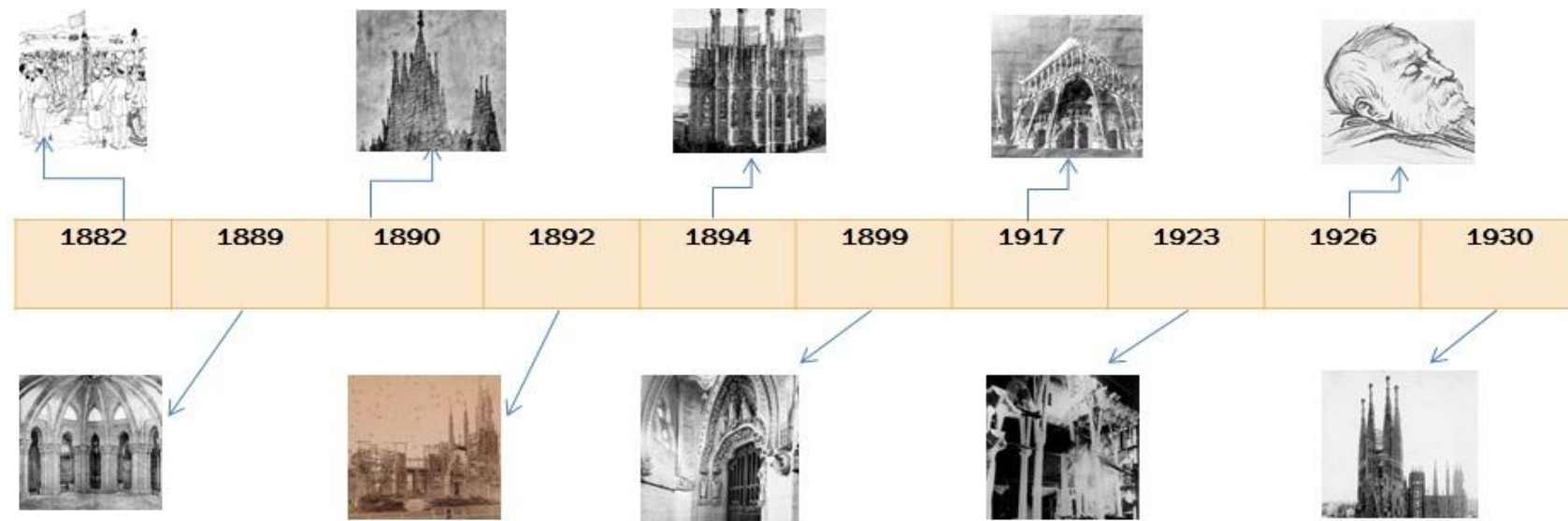
Ja vistes les façanes interiors alcem per fi la vista al cel, i admirem la volta del creuer, una

Porta del Roser. (propia)

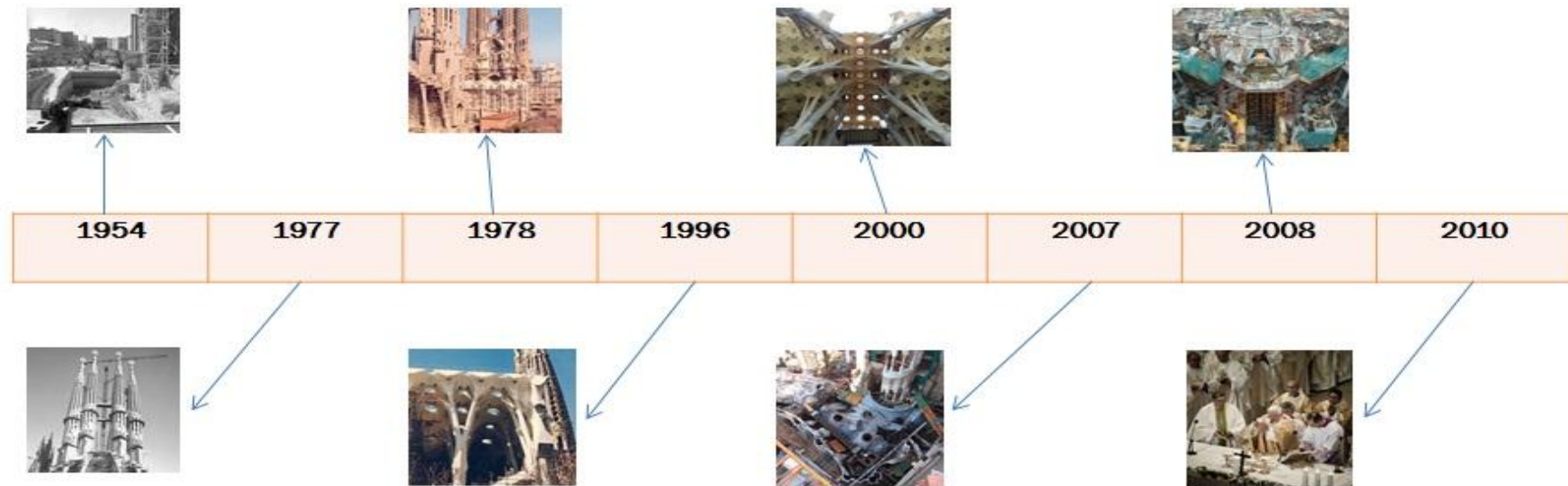
Baixem la vista a terra, i ens dirigim ara cap a la Façana del Naixement, arribem a la sortida, en què recentment s'han col·locat les primeres piles d'aigua beneïda, en forma de petxina i donades pel poble filipí. Arribem a la llinda que separa l'interior amb el claustre, i avancem cap a aquest en la seva part més propera a l'absis. Un cop dins del claustre, encara petit i no gaire definit, veiem aquí un dels portals dedicats a les advocacions marianes, aquest en concret a la del Roser. El pòrtic, d'un estil més tirant a modernista, concorda perfectament amb les traces de la Façana amb la que intersecciona. Un roser recorre tota l'obra, en la qual apareix la imatge de la Verge amb el Nen, i dos dels sants que van estendre la pràctica de l'oració mariana.

La Història constructiva del Temple: 1882-2010

1882: Col·locació 1ª Pedra **1890:** Solució definitiva del conjunt del Temple **1917:** Solució definitiva de la Façana de la Passió

1889: Finalització de la Cripta **1894:** Finalització de la Façana de l'Absis **1923-26:** Solució definitiva de l'estructura interior, + Gaudí

1894: Finalització de la Façana de l'Absis

1954: Inici de la Façana de la Passió

1977: Acabament de les torres de la Façana de la Passió

1978: Inici de la nau central

1996: Finalització de les voltes de la Nau Central

2000: Finalització de les voltes de la nau central, principi F. Glòria

2007: Acabament de les voltes del deambulatori

2008: Final de les voltes del creuer i de l'absis

2010: Acabament de l'interior i Consagració

La Construcció d'un Somni: Les Obres a l'actualitat (2010-2012)

Amb la Consagració per part del Papa Benet XVI es va donar per finalitzat⁵ l'interior del creuer, absis i deambulatori, concloent les

Mur dels Patriarques

obres del sòl (molt discutit⁶, per cert), i dels vitralls en els llocs ja esmentats.

Durant el començament de la segona dècada del segle, a més, es van començar a barrejar les possibles dates de finalització del conjunt, dates, per descomptat, subjectes a impredecibles canvis i contratemps, tant econòmics com materials i/o humans. Sona amb força, doncs, la data del centenari de la mort de Gaudí: 2026, encara que res és clar, i com era d'esperar, el Temple i la seva Junta neguen dates concretes, ja que això seria únicament posar-se a fer elucubracions en el món de la construcció de la Basílica. Un cop donades per finalitzades, de moment, les naus interiors del Temple, el següent punt a elaborar passa per la construcció

Render de una de les Custòdies
www.sagradafamilia.cat

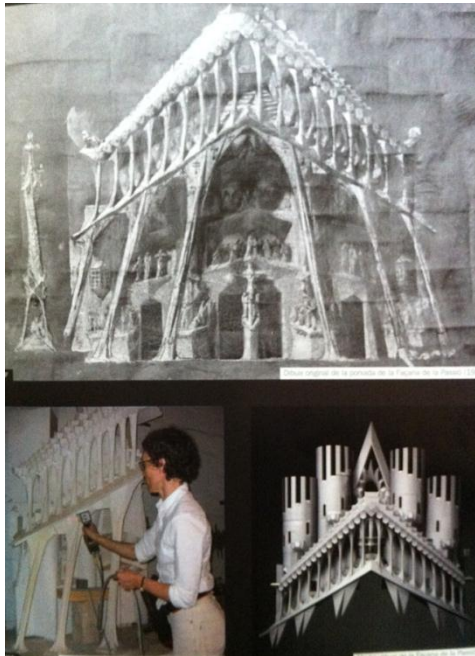
del perfil de la Sagrada Família sobre la ciutat, és a dir, l'elevació de les torres de la Mare de Déu, principalment, i dels Evangelistes.

Durant l'any recentment acabat, (2011), s'ha procedit a la construcció del Claustre de la Mercè i dels Dolors, s'ha treballat també en el grup escultòric del temple amb la col·locació de diverses imatges a l'absis i la façana exterior de les naus laterals. Es va seguir treballant, a més, en el cimaci de la Façana de la Passió, del que es van fer proves per a la col·locació dels ossos petits del frontó, i en el mur dels Patriarques (que separa el cimaci de les torres de la façana).

⁵ Aquesta paraula no ha de ser interpretada literalment, ja que Gaudí va preveure multitud de detalls en tot l'interior que encara no estan ni tan sols projectats.

⁶ L'elecció del tipus de sòl que s'havia de posar, va ser difícil, va emportar-se bastants crítiques i en la meua opinió, no és suficient digne per a una obra com és aquesta.

Es va procedir també a la col·locació de les vint Custòdies, de tres metres i mig, que Gaudí va

Dibuix original i models virtuals de la F. de la Passió. TSF

preveure sobre de les cantories, al costat dels vitralls, fetes en ceràmica i de gran cromatisme i dels armats dels onze finestrals de la sala del Creuer. Amb vista a aquest any 2012, grans progressos estan previstos en el Temple: Un d'ells, el frontó de la Façana de la Passió, a punt d'enllestir-se, el qual la Junta Constructiva descriu així:

<<El frontó és una galeria rampant de nou columnes per vessant que sostenen una cornisa amb un fris on hi ha escrit: "IESVS NAZARENVS, REX IVDAEORVM"⁷. Dins la galeria hi són representats els patriarques i profetes del cristianisme.

De la unió de les dues vessants de columnes, on haurà la columnata d'ossos, neix una escala que s'endinsa fins al Sepulcre buit, on un àngel anuncia la Resurrecció de Jesús.

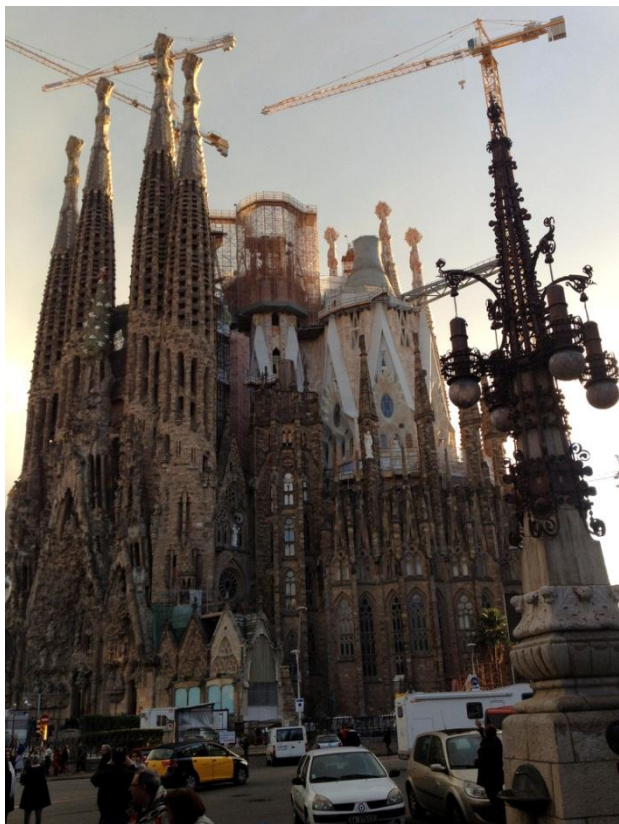
Rematant el frontó hi són representats tres símbols del Crist vencedor de la mort, als extrems, el lleó de Judà i l'anyell del sacrifici d'Isaac, i al centre, una Creu nua de grans dimensions.>>

Render de la finalització del frontó. TSF

⁷ Aquesta llegenda és popularment coneguda com "Títulus", i correspon a l'escrit en llatí que es va col·locar sobre la Creu de Jesús per a fi de que la gent que passés sabés el delictes per el que era jutjat el Diví Reu.

La producció del cimaci i de la columnata d'ossos la porta a terme l'empresa Granits Barbany, de Llinars del Vallès, i serà començada a col·locar durant la primavera d'aquest any, 2012, i s'allargarà durant bastants mesos, degut a la complexitat de l'obra.

Estat de la Torre de Maria i dels basaments de les torres dels Evangelistes a dia 02/1/2012

Un altre dels avanços constructius del temple, com ja he dit, passa per l'alçament de les torres, de les quals la de la Mare de Déu ja està aproximadament a 1/4 de la seva altura final. Pel que fa a la dels

Maqueta de la Sagristia a construir

Evangelistes, les bases ja s'aprecien perfectament des del carrer. Al Nadal de 2011 es va procedir a l'elevació del cimbori central, la torre de Jesús, cim del projecte i objectiu més important, per això, ha estat necessari el canvi de grua al C / Mallorca, (efectuant el tall parcial d'aquesta) , per a la instal·lació d'una nova de més de 180 metres d'altura. Referent a noves construccions també serà el 2012 any de la construcció de la primera de les Sagristies, la que fa cantonada amb la Façana de la Passió, estant ja completat el fonamenta de l'obra.

A més d'aquests treballs a l'exterior del Temple, a l'interior s'ha treballat en la disposició dels bancs i el mobiliari, s'han instal·lat les portes de la façana de la Glòria, quedant pendent la col·locació de l'última porta aquest any, s'han col·locat els primers vitralls de la nau lateral de llevant (quedant també els simètrics de la nau de ponent per a principis d'aquest any).

Finalment es continua treballant a la maqueta a escala 1/200 del conjunt de la Basílica, que oferirà una visió molt més completa i detallada de com quedarà el conjunt, i en els detalls constructius del conjunt del creuer, campanars dels Evangelistes, així com en la solució definitiva per la Stella Matutina⁸, que coronarà la torre de la Verge.

Queden encara molts interrogants en la construcció i l'avançament de la Sagrada Família, res es sap de les solucions per a la Façana de la Glòria, de la que Gaudí deixà poc més que la idea general i simbòlica, tampoc de les tres capelles a executar i encara menys de els programes artístics, escultòrics i iconogràfics de l'interior de la nau central i les laterals i de les parts acabades de mencionar.

Però d'alguna manera, així ho va voler Gaudí, perquè en la història d'aquestes construccions, més d'una mà, més d'una manera de pensar i més d'un estil arquitectònic es fan presents a l'obra, fet que assegura la perpetuïtat d'aquesta i la seva pluralitat.

Imatge de les Torres Centrals.
TSF

⁸ La “Stella Matutina, o Stella Maris” (Estel del Matí, Estel del Mar), es un dels títols més utilitzats per a referir-se a la Verge Maria

CONCLUSIÓ

Com hem vist, l'Urbanisme d'una ciutat és la seva fesomia i al final, acaba sent la seva ànima i el seu signe de referència. És la nostra tasca ara la de seguir preservant-lo i millorant-lo, atenent a les necessitats de la nostra societat, i intentant avançar de forma racional i correcta.

Pel que fa als edificis tractats, hem pogut veure l'extraordinària bellesa que posseeixen i el il·lusionant futur al qual es preparen, sens dubte és també el nostre deure cuidar-los i respectar-los, ja que són els edificis els que fan la ciutat i els que acaben, a força potser de veure'ls cada dia, modelant-nos a nosaltres, estimant-los o odiant-los.

Per últim, acabem com vam començar, amb una cita cèlebre, aquesta vegada d'un aclamat pensador cordovès:

<< Una era construye ciudades. Una hora las destruye >>

Lucio Anneo Séneca

Bibliografia

Webs:

www.sagradafamilia.cat Pàgina oficial de la Junta Constructora de la Sagrada Família

www.bcn.es Ajuntament de Barcelona

www.skyscrapercity.com Fòrum sobre Arquitectura i Urbanisme

<http://www.cafedelasciudades.com.ar/> Interessant pàgina sobre urbanisme

www.catedralbcn.com Pàgina oficial de la Catedral de Barcelona

www.urbanismo.com Web de Urbanisme

Revistes i Llibres:

Llabrés, Bruny, Carminal, X.J.T. (2011). El Frontó de la Façana de la Passió. *Temple*, N5, 4-8

Fargas, F. (2011). Les Custòdies del Temple (I). *Temple*, N2, 4-8

Bonet i Armengol, J. (2011). Informe d'Obres. Gener 2011. *Temple*, N1, 4-7

Bonet i Armengol, J (2011). Informe d'Obres. Desembre 2011. *Temple*, N6, 4-7

BONET CORREA, Antonio. Las Claves del Urbanismo. Barcelona: Planteta, 1995. ISBN: 8408012509

Agraïments: A Laia Vinaixa, i a la Junta Constructiva de la Sagrada Família, per l'ajuda rebuda.

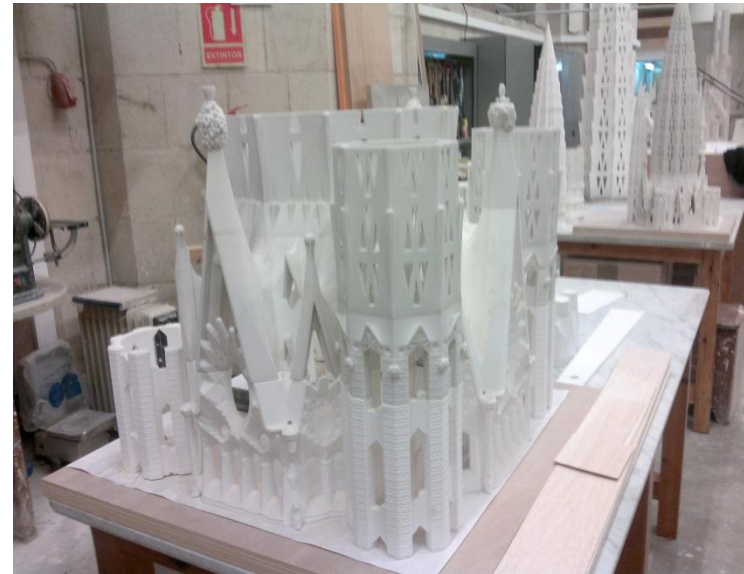
Annexos

Annex 1:

En el treball de disseny i construcció del Temple, el Taller de Maquetes és una de les eines més importants de cara a les solucions constructives i artístiques: Aquí una mostra de les Maquetes presents al Temple el dia 23/12/2011:

Maqueta que reflexa la solució per al Claustre de l'absis, les dues Sagristies i la Capella de l'Assumpció

Maqueta en la que es veu la part baixa del Creuer, amb el Cimbori central i dues de les torres dels Evangelistes.

Maqueta del Creuer, amb la Torre de Jesús (sense la creu) i els basaments de les torres del Evangelistes.

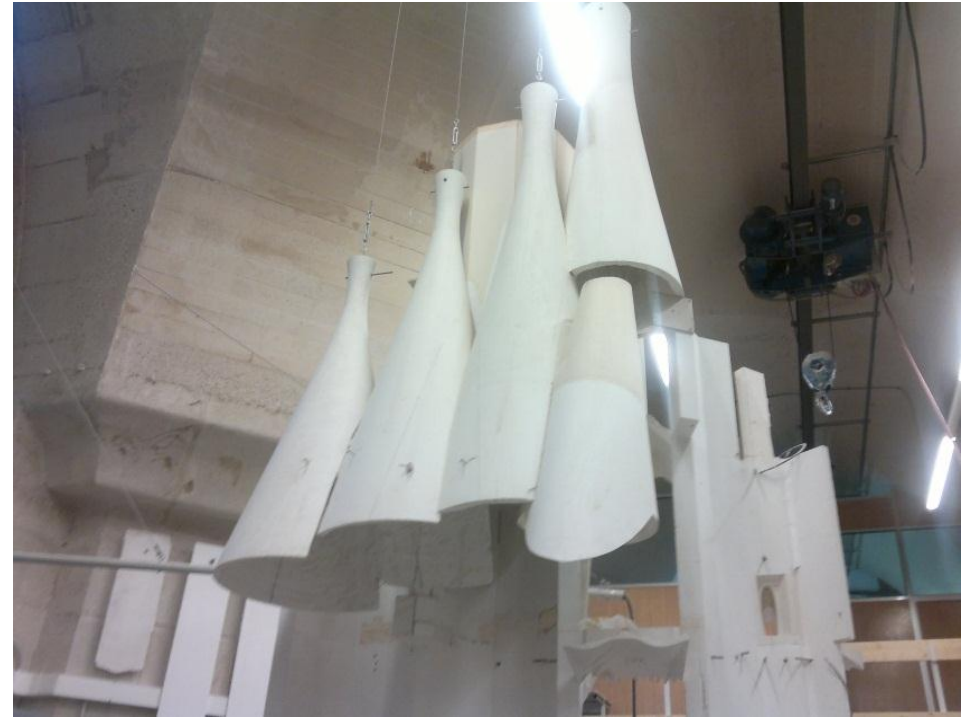
Torre de l'Evangelista Sant Joan

Model de l'interior de l'absis amb l'escalinata de la Torre de Maria

Maqueta recentment incorporada al Museu, en la que es contemplen les tres solucions que va tenir el Temple al llarg de la seva creació: la de la dreta d'estil neogòtic, la d'enmig, de transició entre hiperboloide i el gòtic, i la de l'esquerra, la solució final, amb la que Gaudí va "superar l'estil gòtic".

Aquesta última maqueta mostra els "cons" que va Gaudí va idear per a la Façana de la Glòria, com es veu en la imatge, actualment només hi ha suposicions i proves per a aconseguir solució constructiva més adient.

